

Utredning gällande verksamheten och utformningen av Dalhems LSS-boende på Svedalavägen 159

Funktionsstödsförvaltningen
FSN-2020-1116

Upprättad: 2020-06-08
Version: 1.0
Ansvarig: Avd.chef Åsa Qvarsebo / Utredare Katja von Busch
Förvaltning: Funktionsstödsförvaltningen (FSF)
Enhet: Avdelning LSS-bostäder

Innehållsförteckning

Bakgrund.....	3
Uppdrag.....	3
Beskrivning av boendet	3
Utredningsmetod	4
Utredningsunderlag	4
1. Förutsättningar för att minimera behovet av skyddsåtgärder för de boende på Dalhems LSS-boende.	5
2. Förändringar av verksamheten och utformningen av Dalhems LSS-boende som krävs för att varje enskild brukare ska tillförsäkras goda livsvillkor (LSS §7) genom insatsen bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt LSS 9 § 9.	6
2.1 Verksamhet – behov av förändringar i organisation, metoder och arbetssätt.....	6
2.1.1 Riktade HSL-resurser	6
2.1.2 Metoder & Kompetens.....	7
2.2 Utformning – behov av förändringar	7
3. Andra alternativa placeringar enligt LSS 9 § 9 som kan ge bättre förutsättningar för att tillförsäkra goda livsvillkor (LSS §7) för brukarna på Dalhems LSS-boende.....	8
Förslag till beslut till arbetsutskottets sammanträde 24 juni 2020.....	9

Bakgrund

Ärende initierades av funktionsstödsnämndens arbetsutskott 2020-04-16 (FSN-2020-1116) med anledning av bland annat Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) pågående tillsyn av verksamheten (FSN-2020-368).

Uppdrag

1. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att minimera behovet av skyddsåtgärder för de boende på Dalhems LSS-boende.
2. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att utan förbehåll utreda vilka förändringar av verksamheten och utformningen av Dalhems LSS-boende som krävs för att varje enskild brukare ska tillförsäkras goda livsvillkor (LSS § 7) genom insatsen bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt LSS 9 § 9.
3. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att utan förbehåll utreda vilka andra alternativa placeringar enligt LSS 9 § 9 som kan ge bättre förutsättningar för att tillförsäkra goda livsvillkor (LSS § 7) för brukarna på Dalhems LSS-boende.
4. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att återkomma med en färdig utredning till utskottets sammanträde den 24 juni 2020. Utredningen ska vara i enlighet med Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) beslut i pågående tillsyn av Dalhems LSSboende.

Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) beslut i ärendet hade inte meddelats under den tid som utredningen genomförts.

Beskrivning av boendet

I gruppboenden bor i nuläget fem (5) brukare med stora behov av stöd och individuella anpassningar i miljön. Gemensamt för brukarna är en hög känslighet för belastning och stimuli som vid påfrestningar kan leda till omfattande utmanande beteende.

Med omfattande utmanande beteende avses svåra tvångsbeteenden, socialt exkluderande beteenden samt upprepade beteenden som leder till fysiska självsador, fysiska skador på andra och/eller omfattande kostsamma eller farliga materiella skador.

Det är viktigt att se att ett utmanande beteende är en reaktion på en situation som upplevs som svår att hantera för personen. Beteendet är inte en nödvändig egenskap hos individen, utan kan påverkas med ett väl utformat stöd. Även då personen funnit balans i livet, kvarstår ofta en skörhet, en känslighet för belastningar.

Utredningsmetod

Utredningen har omfattas av samtal med:

- Ansvarig enhetschef
- Ansvarig sektionschef
- Berörd omsorgspedagog
- Forsknings- och utvecklingssamordnare Petra Björne
- Avdelningens utvecklingssekreterare
- Enhetschef för HSL-insatser
- Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)
- Förvaltningsjurist
- Sektionschef och sekreterare vid BoLSS
- Enhetschef för Lokal & IT och lokalsamordnare

Utredningsunderlag

- Inspektionsprotokoll från Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
- Funktionsstödsnämndens/funktionsstödsförvaltningens svar till IVO
- Individuella underlag för berörda brukare såsom
 - ✓ Genomförandeplaner
 - ✓ Rutiner
 - ✓ Handlingsplaner
 - ✓ Samtycken
- Funktionsstödsförvaltningens förslag till förändrad organisation för brukare med omfattande utmanande beteende (2019)
- Process och riktlinjer för arbete med skyddsåtgärder
- Strategisk handlingsplan för utveckling av arbete med personer med utmanande beteende (FSN-2018-320)
- Socialstyrelsens kunskapsstöd ”Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet” *Ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal*

1. Förutsättningar för att minimera behovet av skyddsåtgärder för de boende på Dalhems LSS-boende.

Verksamheten arbetar aktivt med att minska skyddsåtgärder i enlighet med den plan som kommunicerats till IVO i samband med pågående tillsynsärende.

Införandet av den pedagogiska strukturen har gett verksamheten bättre organisatoriska förutsättningar för det fortsatta systematiska arbetet kring skyddsåtgärder i enlighet med ”Process och riktlinjer för arbete med skyddsåtgärder”.

Utredningsarbetet omfattar individuella kartläggningar av brukarnas behov, utifrån vilka utredaren gör följande bedömning av förutsättningarna att minimera behovet av skyddsåtgärder för respektive brukare:

- **Brukare A** har inga skyddsåtgärder
- **Brukare B** har inga skyddsåtgärder
- **Brukare C** har ett stort behov av tillsyn, samtidigt som brukaren är mycket känslig för stimuli, varför ett visst behov av förebyggande skyddsåtgärder kvarstår. Det finns dock en plan för att på sikt arbeta bort samtliga skyddsåtgärder.
- **Brukare D** har ett stort rörelsebehov som innebär fortsatt behov av förebyggande skyddsåtgärder för att skydda brukarens liv och hälsa, då det i närmiljön finns faror som trafik och järnväg. Arbetet med anpassningar i boendemiljön pågår. För att minimera behovet av skyddsåtgärder måste införande av ett mer brukarnära arbetssätt ske successivt och kontrollerat för att ominimera risker i personalens arbetsmiljö. Arbetet med anpassningar i boendemiljön och successivt införande av mer brukarnära arbetssätt pågår med målet att minimera behovet av skyddsåtgärder. I samband med öppnandet av närbelägna Toarp 2 kommer ett ökat antal personer att röra sig i området vilket kan medföra en ökad risk att konflikter uppstår när brukaren rör sig i området.
- **Brukare E** har behov av särskilt stimulanpassad boendemiljö som bedöms kunna tillgodoses på ett bättre sätt i förvaltningens nya boende Toarp 2. Arbetet med anpassningar i boendemiljön pågår. För att minimera behovet av skyddsåtgärder måste införande av ett mer brukarnära arbetssätt ske successivt och kontrollerat för att också minimera risker i personalens arbetsmiljö.

2. Förändringar av verksamheten och utformningen av Dalhems LSS-boende som krävs för att varje enskild brukare ska tillförsäkras goda livsvillkor (LSS §7) genom insatsen bostad med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad enligt LSS 9 § 9.

Det är viktigt att se att ett utmanande beteende är en reaktion på en situation som upplevs som svår att hantera för personen. Beteendet är inte en nödvändig egenskap hos individen, utan kan påverkas med ett väl utformat stöd. Vanliga orsaker till ett utmanande beteende är brister i det kommunikativa och kognitiva stödet, men även i miljö, aktiviteter, personalomsättning, personalens bemötande. Med rätt kompetens och resurser finns möjligheter att ge goda förutsättningar också för de personer som är i stort behov av ett särskilt anpassat stöd. Detta kräver hög kompetens hos omgivningen, samt en hög grad av kontinuitet, både vad gäller chef, personal och lokaler.

2.1 Verksamhet – behov av förändringar i organisation, metoder och arbetssätt

Att arbeta med de brukare som har den största komplexiteten, de största behoven och de mest utmanande beteenden kräver att medarbetarna erhåller ett tydligt och nära ledarskap. Det är de erfarna medarbetarna med adekvat kompetens som bör arbeta med de brukare som utmanar mest. En pedagogisk struktur med omsorgspedagoger som pedagogiska ledare är en förutsättning för arbetet. Införandet av den pedagogiska strukturen har på Dalhem skapat utrymme och förutsättningar för ett kontinuerligt arbete med rutiner och handlingsplaner. Det finns i verksamheten ett stort antal rutiner och handlingsplaner; 30-40 dokument/brukare. Gemensamt för många av dessa dokument är fokus på säkerhet och riskminimering för både personal och brukare. Utredarens bedömning är att rutiner och handlingsplaner behöver ses över, med målet att ytterligare utveckla såväl förebyggande som möjliggörande stöd för varje enskild brukare.

2.1.1 Riktade HSL-resurser

Brukare med omfattande utmanande beteende har behov av särskild kompetens även hos andra professioner inom förvaltningen. Utredarens bedömning är att det behövs utökade och riktade resurser för målgruppen som t.ex. sjuksköterska och arbetsterapeut med spetskompetens. Brukarna på Dalhem har ofta medicinering som förskrivits av olika vårdgivare, för såväl somatiska som psykiska besvär. Effekter och potentiella biverkningar behöver följas noga, vilket kräver kontinuerlig kontakt med brukare och personal för att kunna ge det stöd som behövs. Sjuksköterskan inom den kommunala hälso- och sjukvården spelar även en viktig roll i all samverkan med sjukvården, där det ofta uppstår otydlighet kring ansvar och roller. Det är här av extra vikt att arbeta nära verksamheten och utredarens förslag är därför att organisationen bör förstärkas med en sjuksköterska, som avdelas särskilt för brukarna på Dalhem samt de närliggande boendena Toarp och Toarp 2 (med brukare i samma målgrupp). Dessa verksamheter behöver också en förstärkning med riktade resurser från habilitering, t ex arbetsterapeut och logoped, för att möta brukarnas behov av kognitiva och kommunikativa stöd och hjälpmedel.

2.1.2 Metoder & Kompetens

För att tillförsäkra goda livsvillkor för brukare med omfattande utmanande beteende, behöver verksamheten utveckla arbetet med *lågaffektivt bemötande*, *beteendeanalys* och *positivt beteendestöd*¹. I detta utvecklingsarbete behöver verksamheten inledningsvis stöd av intern eller extern specialistkompetens för att samordna och genomföra brukarorienterade beteendekartläggningar, samt att implementera arbetssätt för ett kontinuerligt arbete med strukturerade beteendeanalys och positivt beteendestöd.

Implementerade metoder och arbetssätt ska sedan förvaltas inom ramen för den pedagogiska strukturen.

Verksamheten bedöms ha följande behov av metodstöd, kompetensutveckling och handledning:

- **Studio III (lågaffektivt bemötande)**
 - Grundutbildning för hela personalgruppen – *klar, genomförd under våren 2020*
 - Kontinuerlig handledning för hela personalgruppen
 - Tätare och fördjupad handledning för omsorgspedagog och team-ledare

- **Beteendeanalys & Positivt beteendestöd**
 - Grundläggande introduktionsutbildning för hela personalgruppen
 - Påbyggnadsutbildning och handledning för omsorgspedagog och team-ledare
 - Specialistkompetens - förstärkning under en period för:
 - uppstart av arbete med strukturerad beteendeanalys
 - samordning och praktiskt genomförande av inledande beteendeanalys för samtliga brukare
 - introduktion och praktisk handledning i positivt beteendestöd
 - implementering av arbetssätt för kontinuerligt arbete med beteendeanalys och positivt beteendestöd

2.2 Utformning – behov av förändringar

Stödet till brukare med utmanande beteenden påverkas av de fysiska miljöer, såväl utformning av byggnader som omgivning, som finns tillgängliga för boende, fritid, fysisk aktivitet och sysselsättning (daglig verksamhet). Utformningen behöver vara flexibel med möjlighet att göra anpassningar utifrån individuella behov, exempelvis vad gäller mängden och arten av stimuli.

Behov av förändringar i utformningen av Dalhems gruppboende:

- Minska antalet brukare/platser till tre.
- Skapa aktivitetslokaler i boendet för att kunna erbjuda individanpassade meningsfulla aktiviteter och sysselsättning efter behov och förmåga. Flera av brukarna har stora svårigheter med miljöombyte och behöver därför möjlighet till aktivitet i anpassade aktivitetslokaler i fysisk anslutning till boendet.

¹ Beteendekartläggning och positivt beteendestöd är arbetssätt som rekommenderas i Socialstyrelsens kunskapsstöd ”Att förebygga och minska utmanande beteende i LSS-verksamhet - Ett kunskapsstöd med rekommendationer för chefer, verksamhetsansvariga och personal”

3. Andra alternativa placeringar enligt LSS 9 § 9 som kan ge bättre förutsättningar för att tillförsäkra goda livsvillkor (LSS §7) för brukarna på Dalhems LSS-boende.

- **Brukare A**
Dalhems LSS-boende bedöms fortsatt vara det boende som har bäst förutsättningar att tillförsäkra goda levnadsvillkor för brukaren.
- **Brukare B**
Dalhems LSS-boende bedöms fortsatt vara det boende som har bäst förutsättningar att tillförsäkra goda levnadsvillkor för brukaren.
- **Brukare C**
Dalhems LSS-boende bedöms fortsatt vara det boende som har bäst förutsättningar att tillförsäkra goda levnadsvillkor för brukaren.
- **Brukare D**
Den befintliga boendemiljön på Dalhem innefattar för brukaren flera problematiska faktorer. I närmiljön finns flera potentiella faror som närbelägen järnväg och annan trafik. Brukarens behov av särskilt anpassat boende och närmiljö bedöms inte kunna tillgodoses på ett tillfredsställande sätt på Dalhem.
Bedömningen är densamma för samtliga boenden inom förvaltningens bestånd, såväl befintliga som planerade. Externa alternativ för brukaren har vid flera tillfällen eftersökts av BoLSS utan resultat. Brukarens omfattande utmanande beteende innebär en stor risk att en eventuell extern anordnare säger upp avtal med kort varsel. Detta skedde också 2017, då brukaren hastigt tvingades flytta, vilket påverkat brukarens psykiska hälsa mycket negativt.

Förvaltningen behöver därför tillskapa ett nytt individanpassat boende i lantlig miljö med ett mer avskilt läge för att kunna möta brukarens behov utan skyddsåtgärder.
- **Brukare E**
Brukarens behov av särskilt stimulanpassad boendemiljö bedöms kunna tillgodoses på ett bättre sätt i förvaltningens nya LSS-boende Toarp 2.

Förslag till beslut till arbetsutskottets sammanträde 24 juni 2020

Funktionsstödsnämndens arbetsutskott föreslås besluta:

1. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att anpassa utformningen av Dalhems gruppboende så att verksamheten omfattar tre brukare samt godkänner inriktningen i ärendet.
2. Funktionsstödsnämndens arbetsutskott ger förvaltningen i uppdrag att skyndsamt planera ett nytt boende för brukare D i särskilt stimuleringsanpassad miljö.